

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **S. M.**, zast. JUDr. Milanem Janíčkem, advokátem, se sídlem Slovanská 21, Šumperk, proti žalovanému: **Krajský úřad Olomouckého kraje**, se sídlem Jeremenkova 40a, Olomouc, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. 1. 2009, č. j. 38 Cad 1/2006 – 88,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. JUDr. Milan Janíček, advokát, který byl ustanoven zástupcem žalobce usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 4. 2008, č. j. 38 Cad 1/2006 – 39, **se zprošťuje** povinnosti zastupovat žalobce.
- IV. Zástupci žalobce JUDr. Milanu Janíčkoví, advokátu **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 1600 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 14. 4. 2008, č. j. 38 Cad 1/2006 – 39, ustanovil zástupcem žalobce pro řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 1. 2006, č. j. KUOK/379000/05/OSV-DS/7025/SD-256, JUDr. Milana Janíčka, advokáta. Kasační stížnost proti tomuto usnesení Nejvyšší správní soud zamítl rozsudkem ze dne 27. 8. 2008, č. j. 4 Ads 93/2008 – 71.

Podáním ze dne 24. 9. 2008 žalobce požádal soud, aby „zrušil JUDr. Milan Janíček“ a aby mu ustanovil JUDr. Víta Vohánku, který jej „v této neskončené věci zastupuje u soudu“. Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 23. 1. 2009, č. j. 38 Cad 1/2006 – 88, žádost žalobce o změnu advokáta JUDr. Milana Janíčka zamítl. V odůvodnění soud uvedl, že žalobce svou žádost nijak neodůvodnil a nekonkretizoval, soud proto tento návrh jako nedůvodný zamítl.

Proti tomuto usnesení podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost, požadoval zrušení napadeného usnesení a ustanovení advokátů JUDr. Víta Vohánky a JUDr. Tomáše Sokola. Kasační stížnost byla sepsána dne 5. 2. 2009 a krajskému soudu doručena dne 9. 2. 2009.

Dne 9. 2. 2009 byla Nejvyššímu správnímu soudu doručena žádost JUDr. Milana Janíčka, advokáta, o zrušení zastupování (sepsána dne 6. 2. 2009), neboť žalobce s ním odmítá spolupracovat, nedůvěřuje mu, neposkytuje mu potřebnou součinnost, dává nevhodné pokyny a trvá na nich, ačkoliv jejich realizace je proti jeho vlastním zájmům.

V podání ze dne 23. 3. 2009 žalobce opětovně požádal o zrušení ustanovení JUDr. Milana Janíčka, advokáta, jeho zástupcem, neboť k němu nemá důvěru, jedná v rozporu se zájmy stěžovatele a údajně stěžovatele podvedl.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval žádostí ustanoveného zástupce o zrušení zastupování; tato žádost byla podána v průběhu řízení o kasační stížnosti (v tentýž den jako kasační stížnost). O žádosti dosud nebylo rozhodnuto. Z hlediska procesní ekonomie se jeví nevhodné a nadbytečné spis vracet krajskému soudu, aby v rámci řízení podle § 108 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) o žádosti rozhodl. Proto o ní rozhodl Nejvyšší správní soud.

Podle § 20 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, *advokát je oprávněn odstoupit od smlouvy o poskytování právních služeb, popřípadě požádat o zrušení ustanovení či požádat Komoru o určení jiného advokáta (§ 18 odst. 2), dojde-li k narušení nezbytné důvěry mezi ním a klientem nebo neposkytuje-li klient potřebnou součinnost. Advokát je oprávněn takto postupovat také tehdy, pokud klient přes poučení advokátem o tom, že jeho pokyny jsou v rozporu s právním nebo stavovským předpisem (§ 16 odst. 1), trvá na tom, aby advokát přesto postupoval podle těchto pokynů.*

Z obdobných hledisek je nutno nahlížet i na vztah mezi soudem ustanoveným advokátem a účastníkem řízení, jemuž byl ustanoven. Ustanovený advokát tedy může požádat soud o zproštění povinnosti účastníka řízení zastupovat a svou žádost musí patřičně zdůvodnit. Soud poté zkoumá, zda došlo k narušení nezbytné důvěry mezi ním a účastníkem řízení, jehož zastupuje, případně poskytuje-li účastník potřebnou součinnost, či trvá-li na pokynech, které jsou v rozporu s právními předpisy.

V projednávané věci Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel požaduje výměnu ustanoveného zástupce za advokáty JUDr. Víta Vohánku a JUDr. Tomáše Sokola. Samotná tato skutečnost by ke zproštění JUDr. Milana Janíčka, advokáta, povinnosti stěžovatele zastupovat nepostačovala. Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu totiž *právo na ustanovení zástupce (§ 35 odst. 7 s. ř. s.) není právem na ustanovení konkrétní osoby, kterou navrhovatel v návrhu označuje* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2005, č. j. 6 Ads 64/2005 - 25, publikovaný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 1372/2007, www.nssoud.cz).

Z obsahu podání stěžovatele i jemu ustanoveného zástupce však jednoznačně vyplývá, že důvěra mezi stěžovatelem a jeho zástupcem byla narušena. Stěžovatel dále svému zástupci neposkytuje dostatečnou součinnost, pouze mu udílí pokyny, jejichž plnění neodpovídá zájmům stěžovatele, a na těchto pokynech trvá.

Podle názoru Nejvyššího správního soudu v dané situaci nelze JUDr. Milana Janíčka nutit, aby stěžovatele nadále zastupoval, proto soud vyhověl jeho žádosti a tímto rozhodnutím jej zprostil povinnosti stěžovatele zastupovat. S ohledem na shora popsané důvody nemůže JUDr. Milan Janíček stěžovatele v této věci nadále zastupovat, toto rozhodnutí

se proto vztahuje i na probíhající řízení o žalobě vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 38 Cad 1/2006.

Přestože doručením tohoto rozhodnutí účastníkům řízení nabude právní moci výrok o zproštění JUDr. Milana Janíčka, advokáta, povinnosti zastupovat stěžovatele v tomto řízení i v řízení před krajským soudem vedeném pod sp. zn. 38 Cad 1/2006, je podle názoru Nejvyššího správního soudu nezbytné rozhodnout o podané kasační stížnosti, byť ta směřuje proti usnesení, jímž krajský soud zamítl žádost o změnu advokáta JUDr. Milana Janíčka.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti. Z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že stěžovatel usnesení krajského soudu napadl z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle kterého lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

Kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud předesílá, že v této věci již rozhodoval o kasační stížnosti, která směřovala proti usnesení, jímž byl stěžovateli pro řízení o žalobě ustanoven zástupcem JUDr. Milan Janíček, advokát. Ve zmíněném rozsudku č. j. 4 Ads 93/2008 – 71, Nejvyšší správní soud vycházel z toho, že právo na ustanovení zástupce není právem na ustanovení konkrétní osoby, kterou navrhopatel v návrhu označuje. Od tohoto právního názoru se Nejvyšší správní soud nemíní odchýlit ani v tomto rozsudku.

Podle § 35 odst. 8 (dříve odst. 7) první věta s. ř. s. *navrhovatelí* (v tomto případě stěžovateli v řízení o žalobě), *u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.*

Smyslem tohoto ustanovení je poskytnutí faktické a odborně fundované ochrany práv osobě, která by jinak měla být osvobozena od soudních poplatků a u níž je takové ochrany třeba, neboť jen tak lze v kvalifikovaných případech (za splnění § 35 odst. 8 s. ř. s.) dostat zásadě rovnosti, jež se promítá v zákonem výslovně vyjádřené zásadě rovného postavení účastníků řízení podle § 36 odst. 1 s. ř. s.

Má-li být tímto ustanovením založeno konkrétní subjektivní právo stěžovatele na odborné zastoupení osobou s právníkem vzděláním v řízení před soudem, pak toto právo je toliko právem na zástupce, jímž může být i advokát, nikoli však právem na konkrétního zástupce, kterého osoba navrhuje ustanovení zástupce ve svém návrhu označuje. Ustanovil-li krajský soud stěžovateli zástupce z řad advokátů působících v blízkosti bydliště stěžovatele a v obvodu tohoto soudu, pak tento důvod nepovýšil nad žádné stěžovatelovo subjektivní právo ani nad žádný jeho právem chráněný zájem.

Konkrétní náplň povinností, jež JUDr. Milanu Janíčkově přineslo usnesení o jeho ustanovení zástupcem stěžovatele, je závislá na aktuálních potřebách, které po dobu trvání takového zastoupení vyplynou jak z přímých pokynů stěžovatele, tak ze strany soudu, a přitom budou záviset na procesním vývoji sporu.

V případě soudního sporu, kde je zástupce soudem ustanoven, probíhá komunikace právního zástupce se soudem zpravidla bezprostředně, není tedy zcela nezbytné, aby zástupce vždy komunikoval se zastoupeným v rozsahu a způsobem odpovídajícím představám stěžovatele.

Činnost ustanoveného zástupce je vykonávána průběžně, povinnost k činnosti nastupuje často automaticky, bez dalšího výslovného pokynu ze strany zastoupeného či třetí osoby. Stěžovateli tento stav zajišťuje určitý stupeň právního komfortu, jehož se mu dostává prostřednictvím jistoty, že je správa jeho právních záležitostí v konkrétním soudním sporu trvale svěřena do rukou jeho zástupce.

Za tohoto stavu, uváží-li soud, že v rámci zastoupení stěžovatele přichází v úvahu nahlížení do soudního spisu (případně i do správního spisu, pokud nachází u tohoto soudu), možná následná procesní reakce ustanoveného zástupce vůči soudu, účast na jednání soudu, apod., pak není řešením nelogickým ustanovit stěžovateli zástupce z obvodu soudu, který řízení vede, navíc z okolí místa bydliště stěžovatele. Jde zároveň o řešení, jež nenaráží na žádnou ze základních zásad, jichž je třeba při rozhodování o této otázce šetřit, a není v rozporu ani se žádným ustanovením procesního předpisu, kterým je řízení před krajským soudem ovládáno (soudní řád správní).

Nejvyšší správní soud uzavírá, že kasační námitky nejsou důvodné, kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. nebyl prokázán, a proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. 1. 2009, č. j. 38 Cad 1/2006 – 88, zamítl.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití ustanovení § 120 téhož zákona. Protože úspěšnému žalovanému v tomto stádiu řízení žádné náklady nevznikly a stěžovatel v řízení nebyl úspěšný, bylo rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud tímto rozsudkem současně zprostil JUDr. Milana Janíčka, advokáta, povinnosti stěžovatele zastupovat, musí zároveň určit jeho odměnu za úkony právní služby, které tento advokát v dosavadním řízení stěžovateli poskytl. Odměna za právní služby realizované v řízení o žalobě byla stanovena za dva úkony ve výši 500 Kč podle § 7 bod 2 ve vazbě na § 9 odst. 2 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů [první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení a písemné podání soudu týkající se věci samé podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) této vyhlášky] a režijní paušál podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu ve výši 300 Kč za každý úkon. Z obsahu spisu Nejvyšší správní soud nezjistil žádný úkon advokáta v řízení o kasační stížnosti, což je logickým vyústěním toho, že kasační stížností bylo napadeno usnesení o zamítnutí žádosti o změnu advokáta. Zástupci stěžovatele bude vyplacena částka ve výši 1600 Kč, a to z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. dubna 2009

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu